

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1946

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

39 — ΤΣΩΡΤΣΙΑ — 38

ΑΘΗΝΑΙ

διαβρωτική περιπάθεια τῆς στάσης του στή ζωὴ συνεχίστηκε καὶ μέσα στίς όμίχλες καὶ στή μοναξιά τοῦ Λονδίνου, μακριά ἀπὸ τὸν ἥλιο τοῦ ἀττικοῦ τοπίου καὶ τῆ ζω-πύρωση τῆς οικογενειακῆς θαλπωρῆς.

Καὶ ἔτσι, ἂν προχώρησε στήν ἐνατένιση τῶν πεπρωμένων του με ἀτάραχο βλέμμα, ἂν κατάκτησε τὴ δύναμη τῆς ἀδιαφορίας γιὰ τὸ ἀγαθὸ τῆς ζωῆς, ὅμως παράλληλα προχώρησε, με ρυθμὸ μάλιστα ραγδαῖο, στὸν πρόωρο θάνατο. Τὸ παρακμασμένο ἀστικό καθεστῶς καταπόντισε τὸν εὐγενικό Καπετανάκη μέσα στίς βαρathρικές σχισμές του. Ἀπὸ καιρὸ οἱ ψυχικὲς ἀναθυμιάσεις τῆς προθανάτιας φάσης του δηλητηρίασαν τὸ λεπτὸ πνεῦμα του, ἐνῶ οἱ οικονομικὲς συμπληγάδες τῆς κατασύνθλιψαν τὸ ἀβρὸ ἦθος του.

Ἡ σκιαγραφία αὐτῆ τῆς μορφῆς τοῦ Καπετανάκη—ὑπαγορευμένη ἀπὸ τὴν ἀγάπη μόνο γιὰ τὸ στενὸ φίλο καὶ πνευματικὸ συνοδοιπόρο τῶν φοιτητικῶν χρόνων καὶ ἔπειτα μιᾶς δεκαετίας σχεδόν—δὲν ἔχει

βέβαια τὴ διαύγεια καὶ τὴν πλαστικότητα, ποὺ θὰ ἀξίλωνε ὁ μοναδικὸς αὐτὸς ἐραστὴς τῆς διαύγειας καὶ τῆς πλαστικότητος.

Τὰ ἰδανικὰ τῆς ἀπαλότητος καὶ τῆς τρυφερότητας, τὰ αἰτήματα τῆς φλογερῆς ἐναγώνιας ὠραιολατρίας, ποὺ ἐμψύχωναν τὴν πνευματικὰ λαξευμένη εὐαισθησία τοῦ φίλου μας, στή σημερινὴ αἰσθαντικότητα τῆς ζωῆς μας μοιραῖα φαίνονται σὰν θολὰ ὄνειροσχήματα μιᾶς ἀπόμακρης χώρας. Ἀπὸ τότε πέρασε βαθὺς καιρὸς. Γνωρίσαμε τὸ Μαραθῶνιον ἄλσος. Γνωρίσαμε τὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ. Ἀτενίσαμε τὴν ἐπικὴ ἀνάταση τοῦ Λαοῦ ἀντίκρου στή δουλεία καὶ ἀντίκρου στὸ θάνατο. Τὸ ἀνάστημα τοῦ λαϊκοῦ ἀγωνιστῆ ἔγινε στὰ μάτια μας τὸ «ἀπτό σῶμα τῆς ὁμορφιάς». Σήμερα ἡ προβολὴ τῆς προσωπικότητος τοῦ Καπετανάκη, πέρα ἀπὸ θέμα τῆς ἀγάπης μας, εἶναι ἔργο μιᾶς ἀνομολόγητης ἰσως νοσταλγίας, καὶ μιᾶς προμήθειας γιὰ μελλοντικὲς ὥρες. Σὲ μιὰ εἰρηνικὴ, ἁρμονικὴ, εὐτυχισμένη κοινωνία, ἡ συμβολικὴ μορφή τοῦ Καπετανάκη, καθαρμένη ἀπὸ τὴ δοκιμασία τῆς ἐποχῆς τῆς, ἔχει τὴν ὕψηλὴ ἀποστολὴ νὰ ὑπενθυμίζει τὴν τραγικὴ εὐγένεια τοῦ πνεύματος.

Κ. Ι. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΘΟΣ

Ἄλη του ἡ ποιητικὴ εἶταν μιὰ παθητικὴ ἀναζήτησις ἐνὸς μέτρου: τοῦ ἀνθρώπινου μέτρου ποὺ χάθηκε μέσα στὸν κατακλυσμὸ τῶν προγραμμάτων καὶ τῶν ἰδεολογιῶν. Τὸ μέτρο αὐτὸ ζητοῦσε ὅταν, νεώτατος ἀκόμα, θαμβώθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιδεικτικὴ αυτοκυριαρχία τοῦ George. Τὸ μέτρο αὐτὸ δοκίμασε νὰ ὀρίσει ὑπερνικῶντας ἀργότερα τὸ θανάσιμον Ἰλιγγο τοῦ Rimbaud. Κάτω ἀπ' τὸ μέτρο κείνο πάσχισε νὰ στεγάζει τὸ πάθος καὶ τὴν ἀγωνία ποὺ τὸν κατεῖχαν. Ἐκεῖνο θέλησε νὰ ὀρθώσει ὀρόσημο καὶ ξόρκι, «φράχτη γύρω ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ ποὺ νὰ τὴν προφυλάσσει ἀπὸ τὶς δυνάμεις τοῦ μηδενός».

Κι' εἶταν, σ' αὐτῆ του τὴν περιπετειώδη ἀναζήτησις, τόσο σταθερά, τόσο μόνιμα, τόσο παθητικὰ Ἑλληνικὸς.

Ἐίρωνικός ἀπέναντι στὰ δόγματα ποὺ πᾶν νὰ καταντήσουν μονολιθικὸ τὸν πολιτισμὸ μας, ἐπιεικῆς ὅμως καὶ ἀνθρώπινος ἀπέναντι στοὺς πιστοὺς τῶν δογμάτων, μετουσίωσε τὴν καταπληκτικὴ του εὐχέρεια

τῆς προσαρμογῆς—ποὺ δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀρετὴ—στὸ πιὸ ἥπιο καὶ στὸ πιὸ δραστηρικὸ ὄπλο τοῦ πνεύματος: στήν ἱκανότητα τοῦ νὰ καταλαβαίνει καὶ νὰ μὴν παραβιάζει τῶν ἄλλων τὸ πνεῦμα. Ἔτσι ἔγραψε με τὴν ἴδια ἄνεση γιὰ τὸν Platen καὶ τὸν Proust, γιὰ τὸν Πλωτῖνο καὶ τὸ Balzac, γιὰ τὸν Ντοστογιέφσκι καὶ τὴ Jane Austen.

Κι' εἶταν ἡ ἀδιάλλακτὴ ἀγωνία του γιὰ τὸ μέτρο, τόσο ἥρεμα, τόσο αὐτονόητα, τόσο ἑλληνικὰ συνδυασμένη με μιὰν ἀπέραντὴ διάθεση φιλίας καὶ ἀνθρώπινης συνδιαλλαγῆς.

Ἡ ποίησός του συναιρεῖ τὴν παραδομένη οὐσιαστικὴ—μὰ καὶ τυπικὴ ἀκόμα—αὐστηρότητα με τὴν προβληματικὴ τῆς συνείδησης, ποὺ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς καθολικῆς ἀπώλειας. Μιὰ γνώριμη, ἀρχαία, μιὰ ἰωνικὴ συγκίνηση διατρέχει τοὺς ἀγγλικοὺς στίχους καὶ ἡ μνήμη τοῦ φωτὸς φωτίζει τὸ ἀπατηλὸ σκοτάδι μιᾶς τραγικώτατης ποιητικῆς ὥρας.

Π. Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ